

Karakterizacija likova u dječjim pričama

Diplomski rad

Gorana Levačić

Voditelj rada: izv. prof. dr. sc. Saša Singer

Prirodoslovno matematički fakultet - Matematički odsjek

20. studenog 2016.

- 1 Obrada prirodnog jezika
- 2 Prepoznavanje imenovanih entiteta
- 3 Razrješavanje koreferencije
- 4 Analiza sentimenta
- 5 Razvoj aplikacije za karakterizaciju likova
- 6 Zaključak

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Obrada prirodnog jezika

Obrada prirodnog jezika

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Cilj diplomskog rada – razviti sustav koji će:

- 1 prepoznati likove u dječjim pričama
- 2 za svakog lika zaključiti je li dobar ili loš

⇒ problem obrade prirodnog jezika

Obrada prirodnog jezika

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Objedinjuje:

- računarstvo
- umjetnu inteligenciju
- računalnu lingvistiku

Problemi:

- razumijevanje prirodnog jezika
- strojno prevođenje
- prepoznavanje govora
- generiranje teksta
- ⋮

Obrada prirodnog jezika

Karakterizacija
likova

Gošana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Problemi prepoznati u problemu karakterizacije likova:

- prepoznavanje imenovanih entiteta
- razrješavanje koreferencije
- analiza sentimenta

Obrada prirodnog jezika

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Pristup rješavanju problema obrade prirodnog jezika:

- 1 formalno modeliranje
- 2 statističke metode
- 3 strojno učenje

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Prepoznavanje imenovanih entiteta

Prepoznavanje imenovanih entiteta

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

- prepoznavanje i klasificiranje izraza u tekstu koji se odnose na imenovane entitete

Imenovani entiteti:

- osobe
- lokacije
- organizacije
-

Red Riding Hood walked through *Grünewald* forest.

Person *Location*

Prepoznavanje imenovanih entiteta

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

U problemu karakterizacije likova jedna kategorija – likovi:

- imenovani – *Little Red Riding Hood*
- neimenovani – *evil witch*

Postojeći NER sustavi prepoznaju samo imenovane likove
⇒ treniranje vlastitog modela

Prepoznavanje imenovanih entiteta

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

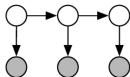
Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

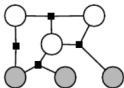
Zaključak

Metode:

- **skriveni Markovljevi modeli** – pretpostavljaju da oznaka ovisi samo o toj riječi i o oznaci prethodne riječi u nizu

- **uvjetna slučajna polja** – za ulaz uzimaju više podataka o samoj riječi, ne promatraju nužno isključivo prethodnu oznaku

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

**Razrješavanje
koreferencije**

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Razrješavanje koreferencije

Razrješavanje koreferencije

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

- prepoznavanje izraza u tekstu koji se odnose na isti izvanjezični entitet

She always wore red cloak with a hood, so people called her Little Red Riding Hood.

Razrješavanje koreferencije

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

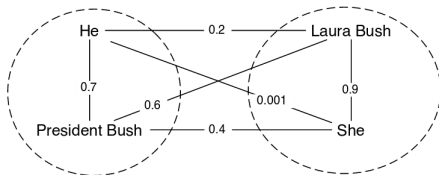
Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Metode:

- **model parova** – promatra vjerojatnost međusobne koreferencije pojedinih parova izraza

- **model logike prvog reda** – poopćenje prethodnog modela, prepoznaje grupe koreferentnih izraza

Razrješavanje koreferencije

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

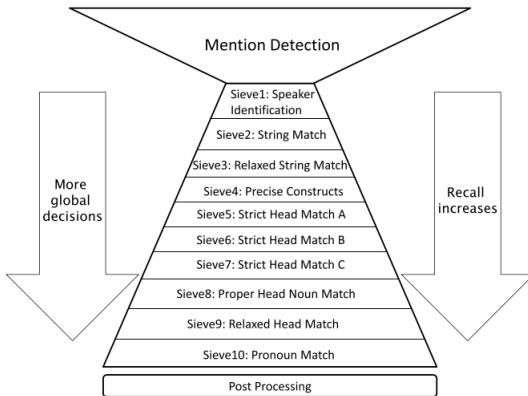
Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Metode (nastavak):

- **metoda višeprolaznog sita** – Stanfordov *state-of-the-art* sustav

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

**Analiza
sentimenta**

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Analiza sentimenta

Analiza sentimenta

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Određivanje stava zadanog teksta:

- pozitivan ili negativan
- subjektivan ili objektivan
- više različitih karakteristika nekog pojma

This book is not very interesting, but it has great characters.

Analiza sentimenta

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

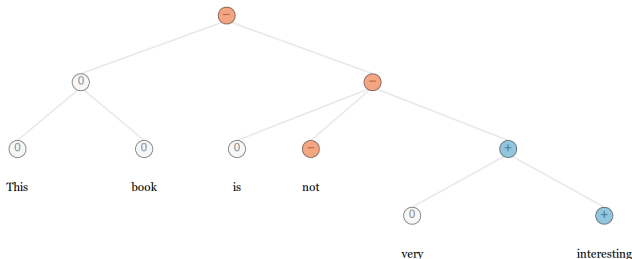
Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Metode:

- **"vreća riječi"** – prikaz teksta isključivo kao skupa riječi koje ga čine
- **"vreća stavova"** – promatra stavove koji se sastoje od korijena (*interesting*), modifikatora (*very*) i negatora (*not*)
- **rekurzivni duboki modeli** – temelje se na neuronskim mrežama, Stanfordov *state-of-the-art* model

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Razvoj aplikacije za karakterizaciju likova

Razvoj aplikacije za karakterizaciju likova

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Pristup:

- programski jezik Java
- upotreba *Stanford CoreNLP* skupa alata za obradu prirodnog jezika
- treniranje vlastitih CRF NER modela za prepoznavanje likova
- korištenje već istreniranih modela za razrješavanje koreferencije i analizu sentimenta

Razvoj aplikacije za karakterizaciju likova

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Testiranje:

- Snjeguljica
- Pepeljuga
- Vuk i sedam kozlića
- Pljačkaš zaručnik

Rezultati:

- većinom ispravno prepoznaje likove
- dobre likove koji su sretni karakterizira kao dobre
- dobre likove koji su nesretni karakterizira kao loše
- loše likove najčešće karakterizira kao loše

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Zaključak

Zaključak

Karakterizacija
likova

Gorana
Levačić

Obrada
prirodnog
jezika

Prepoznavanje
imenovanih
entiteta

Razrješavanje
koreferencije

Analiza
sentimenta

Razvoj
aplikacije za
karakterizaciju
likova

Zaključak

Moguća poboljšanja:

- prepoznavanjem surečenica u rečenici
- promatranjem samo onih rečenica u kojima je subjekt lik
- treniranjem zasebnog modela za analizu sentimenta

Drugi pristup rješavanju problema:

- treniranjem jedinstvenog modela nad označenim podacima
- oznake *lik*, *karakter* za pojedine dijelove teksta
- neuronske mreže